

הניצחון הכפול בהפגנת

השבת האחרונה של

עקורי איקרית ובירעם

איש מהמארגנים — החל בביוסף ריא. מקורב ביותר לבוראיעולם ולבנואותיו, וכלה באחרון העוזרים — לא ניבא ל- מחזה כה מרשים.

מארגני הגיגת יום-השנה לעקירת תושבי בי איקרית ובירעם מכפריהם ציפו, במקרה הטוב ביותר, לכמה עשרות בודדות של משתתפים. בעיקר, בגלל מזג-האוויר המקפיא ששרר בגליל בסוף השבוע.

לעומת זאת, החלה נהרת, סמוך ל-11 לפני הצהריים — השעה שנקבעה לתחילת הטקס — שיירת-ענק של מאות יהודים ערבים. רובם הגיעו למקום ביוזמי תם, ללא מיסגרת מיפלגתית כלשהי.

קול המאות הקשיב בדומיה לדברי ה- קומר אליאס שקור, יליד בירעם, שנשא נאום נלהב בזכות המאבק לצדק. „אם אשכחן איקרית, תישכח ימינו!” קרא אליאס שקור בערבית. לברכתו של עורך-הדין החיפאי אניס שקור — יליד בירעם, גם הוא — שנשא ברכה בשם בני בירעם, ולנאום קצר של אחד מוקני איקרית.

דמות נוספת שבלטה על בימת הנואמים: איברהים אוסמאן, מבכירי הצעיר של הוועד הארצי למען עקורי איקרית ובירעם.

ומעל כולם, כמובן, התנשאה דמותו ה- פטריארכלית של הארכיבישוף יוסוף ריא. במדיו הססגוניים.

גירויש. מדי שנה, ב-23 בדצמבר, הורגים בני איקרית חג מורו: לפני 24 שנים בדיוק, עלו הדחפורים על התיכספ-רם וגילחו אותם לחלוטין. הפעולה בוצרה בעיקבות פסק-דין של בית-הדין הג-י רית לצדק, שהכיר בזכותם של בני איקרית לחזור לבתיהם. מהם גורשו בזמן מלחמת הקוממיות.

האתר היחיד שנמלט מן הגילוח — היתה הכנסייה הכפרית הצנועה.

במשך השנים, עברו על הכנסייה גיל-גולים שונים. היא שימשה דיר צאן לבני המושב הסמוך — מקום חניית-לילה לחי-י לי צה"ל, שחרטו את שמותיהם על קיר-רותיה — מחסן כלים ליערנים. ולאחרונה — קורת-גג ארעית לחבורת זקני איקרית, המקיימים במקום מישמרת-קבע ושביתת-שבת אינוספית.

בשבת האחרונה קושטה הכנסייה ב-י סירטינייר צבעוני, והמתינה לבני-הכפר המפורזים בכל רחבי הצפון שיבואו לח-י גוג את „חג יובל הגירוש” בנייהכפר צ-י פו לבואו של ריא, למשלחת-הזדהות של בני בירעם, שהוא המפורסם בשני הכפ-י רים, שבניהם נאבקים על זכותם לשוב

כוכב על 2 כיסאות

יועץ כוכב יגיבוי מדומה?

כי תה"ל תקבל את תוכנון רשת הביוב הארצית במחיר של 9 מיליון לירות. זו מתנה לחברה כדי לאושה מהפסדיה. גבתי הוא, במקרה, השר האחראי על תה"ל והוצאתה מן הבוק תוציא גם אותו מן הבוק. עתה נוספה גם פרשת כוכב.

מי הוא הכוכב שתה"ל כה רוצה ביקרו? כוכב, 46, עלה ארצה ב-1939 מליטה. במלחמת העצמאות היה מפקד מחלקה בגוש עציון, נפל בשבי הירדני. סיים לימודי כלכלה באוניברסיטה ה-עברית, וב-1953 התמנה כמנהל המחלקה למחקר של בנק ישראל ועוזרו של הנגיד דאן, דויד הורוביץ. כוכב רכש את אמונו של הנגיד, שהגיעו ב-1956 לשר-האוצר לוי אשכול המנוח ליועץ כלכלי. ב-1961 התמנה מנהל הרשות ל-תוכנון כלכלי והכין לראשונה בישראל תוכנית חומש שנתית לפיתוח המשק הישראלי. שנה לאחר מכן היה אדריכל הפיחות של 1962. כוכב הוא אישיות מבריקה, פיקחית, בעלת ידע רב ותאווה לתיכנון וסדר. ברור כי כאשר אשכול הפך ראש-משלה ופינחס ספיר לשר-האוצר, לא הסתדרו הכוכב עם בעל שיטת הפינסק השחור. בשנת 1965 כוכב עבר לבנק העולמי שם עבד עד 1969, רכש לעצמו מעמד חשוב ביותר. עד היום הוא נקרא ליעוץ להנהלת הבנק העולמי.

ב-1969 הציעו לכוכב להיות יועץ כלכלי לשר-הבטיחון, אולם הוא העדיף את תפקיד מיישנה למנכ"ל תה"ל. זו נראה אותו בגלל קשריו בבנק העולמי המממן עבודות ברחבי העולם. ואכן, תוך שנה החלה תה"ל לבצע בדרום אמריקה עבודות כ-6 מיליון דולר מכספי הבנק העולמי. בכמה ארצות אחרות מתכוננת תה"ל לגשת לעבודות ענק: בבוליבי, למשל, היא מכינה תוכנית ל-סכר ענק על גדול נהרות העולם — האמזונאס.

נראה כי כוכב עצמו מבין את הפסול שבשבתו של שני כיסאות, לכן, ניסה כנראה להכניש בכל תוקף את העובדות שאישר המנכ"ל וינר. השבוע היו שדרשו התערבות בפרשה זו מצד מבקר המדינה, כדי שתה"ל תשיג עבודות בוכות כישוריה בלבד, ללא הגיבוי המדומה של מערכת ה-ביטחון.

השגת תוכנית האב לתיירות, תוכנית האב לתיירות ועוד כמה פרויקטים, אולם טיפול זה היה רק במסגרת הסדר ש-נקבע מראש של תקופת מעבר קצרה בת כמה חודשים בה יסיים עבודות שהחל בהם. לאחר שנגמרה תקופת ה-מעבר, אומר כוכב, שוב אין הוא עוסק כלל בענייני תה"ל.

ב פי מנכ"ל תה"ל, אהרון וינר, היה סיפור שונה. לדבריו, ממשך כוכב ימשיך לטפל בנושאים שהחל את הטיפול בהם. וכך יהיה משך כל התקופה בה יכהן כיועץ למערכת הביטחון. גם יועץ מיקצועי לתה"ל ב-תחום הכלכלי בבעיות קשות. הוזה אומר, לדברי וינר: כוכב ימשיך לשבת על כיסאו בתה"ל תוך עבודתו במערכת הביטחון. כפילות בקרב חברות ממשל-יתות ופרטיות המעוררות תרעומת קשה. ריקוד זה על שני כיסאות מעורר את חמת כל גורמי התיכנון הצריכים להת-חרות בתה"ל. לא די בכך שהחברה זו נהנית ממימון וגיבוי ממשלתי (רק עתה הסדיר שר-התקלאות, חיים גבתי,

ה כרי הוועדה המשותפת למישרדים הפנים והתיירות שיפשו עיניהם בתימהון. הם מונו להחליט למי מן ה-חברות הישראליות תינתן עבודת הכנת תוכנית-אב לתיירות. בזה אחר זה הופיעו בפניהם נציגים של כמה חברות, ועתה אמורים היו להיכנס נציגי חברת תה"ל (ראשי תיבות של תיכנון-המים-ישראל, חברה בבעלות ממשלת ישראל). והנה נכנס בראש נציגות תה"ל היועץ הכלכלי למישרד-הביטחון, דויד כוכב. „כנראה שאין לסמוך על העיתונות,” אמר בליבו אחד מחברי הוועדה. שכן בהודעה רשמית פורסם כי דויד כוכב שהיה מיישנה למנהל הכלכלי של תה"ל, עבר לעבוד במישרד-הביטחון ב-6 ליוני 1972, כיועץ כלכלי לשר-הביטחון.

מבוכה זו של חברי הוועדה גמשה זמן קצר. חיש קל הוברר כי דויד כוכב ממשיך לטפל בענייני תה"ל ובעיקר בהשגת חוזים חדשים, למרות תפקידו החדש במישרד-הביטחון. דבר זה הוברר לא רק לחברי ועדה זו, אלא לחברי ועדות מיכרזים שונות במשק, שהיו צרי-כים להכריע לפני למסור עבודות. כל המצוי במשק הישראלי ויודע את משקלה המכריע של מערכת-הביטחון השולטת על שליש מהתקציב הלאומי, יבין כי כאשר מופיע בפני חברה אדם המייצג את מערכת הביטחון, משקלו שונה לאין ערוך מלמשך הופעת אדם המייצג את תה"ל בלבד.

מסתבר זו דויד כוכב, רק הוואל ל-מישרד-הביטחון מחברת תה"ל, אולם ממשך לקבל משכורת ותנאים גילויים מתה"ל. הסיבה האמיתית: המשכורת ב-תה"ל עם כל הברוך בה, גבוהה לאין ערוך ממה שמישרד-הביטחון מוכן ל-שלם. גם עבור כוכב כלכלי כמו דויד כוכב, עצמו אמר כי הסדר זה נעשה כדי לשמור על מקומו בתה"ל, שכן עבודתו במערכת הביטחון היא זמנית.

כאשר נשאל על כך ניסה דויד כוכב להכחיש מכל וכל כאילו הוא קשור עוד בענייני תה"ל, טען כי ניתק כל מצע עם תה"ל והוא עוסק רק בענייני מישרד-הביטחון. כאשר הובאו לפניו דוגמות להתערבותו בענייני תה"ל ב-חודשים בהם כבר היה עובד מערכת הביטחון, הסכים לאשר כי טיפל ב-

שום פנים ואופן, לא ציפו למאות שהציפו אותם.

ניכוחותם הזכירה למשתתפי הכנס כי למעשה, היה המיפגש בבחינת ניצחון כפול: נוסף לנוכחות ההמונית, שאיש לא ציפה לה, היווה הכנס הפסול סמל לאחדות בני שני הכפרים — שהשלטון-נות חזרו ועשו נסיונות גלויים להכניס ביניהם תריו. במיוחד הופעלו לחצים על כמה מאנשי בירעם, תוך שימוש בלחץ כלכלי גם ורמזים שקופים על אפשרות של פיצוי נדיב במיוחד, אם יחולו בהם מדרישתם לחזור הביתה ויפרשו מן ה-מאבק.

עד עתה, עמדו הנלחצים בכבוד בכל הלחצים, השבוע, בעקבות העצרת, הח-ליטה הממשלה על לחץ נוסף: איום כי בירעם ואיקרית יוכרזו שוב כ„שטחים סגורים”.

עסקים

עסק יוצא מן ה"כלל"

ענק כוכבי חדש

מתפתח במשק

הישראלי

קונצרן כלל החובקי-כל הצליח השבוע סוף-סוף לממש את תוכניתו בת השנתיים: לרכוש את החברה המרכזית. בכך הופך הקונצרן לאחד מענקי המשק הישראלי. כלל היא חברה שהוקמה בשעתו על-ידי יהודי דרום-אמריקה, המהווים בה כ-יום רק אחוז קטן של בעלים. הבעלים

הבייתה — ולמשלחות מצומצמות של יהודים וערבים מטעם הוועדים המקומיים למען איקרית ובירעם ברחבי הארץ. ב-

הארכיבישוף ריא בחג היובל להרס בירעם

הלחצים נכשלו